

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrto leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 29. junija 1864. ~

Gospodarske stvari.

Povsod ti raste sadno drevo — le prav ga vsadi!

Veliko je ljudi, kateri pravijo, da pri nas ne raste sadje. Jez pa pravim, da ni nobenega svetá v naših krajih — se vé da razun same skale ali mlake — da bi sadje ne rastlo. Naj je svet še tako slab, lahko se dá poboljšati in popraviti; saj še v slabem svetu zelje glave naredi. Če tedaj imaš tako slab svet, da ti sadje res ne more rasti, naredi tako-le: Skopaj drevesu (pelcarju) jamo seženj ali klaftro široko, poldrugi čevljev globoko; spod deni za 2 palca (cola) lesnega gnoja (ivérja od lesa), na ta gnoj pa za palec (col) na debelo prsti; potem še le pelcar (drevó) vsadi; na to nasuj nekoliko dobre prsti okoli korenin tako, da drevesce stoji tako globoko v zemlji, kakor je bil poprej zgorej korenin. Tako stori, pa bodeš pelcar vidil kmali tako rasti, da ne bodeš več rekel, da pri nas sadje ne raste. Jez svoje pelcarje redim v sami ilovici, kakoršna je za cegel, pa jih posebno veliko imam; eno leto so mi izrastli od 3 do 6 čevljev visoki. Ako pa kdo reče: „nimam ilovice, imam le peščeno zemljo“, temu odgovorim: naj je zemlja kakoršna si bodi, vzemi slabo prst proč, deni dobre zraven, pa ti mora drevó rasti. Pa me morebiti kdo zavrne: „kakor dolgo bo v dobri zemlji, bo že rastlo, potem pa bo usahnilo.“ Al tudi to ni res; zakaj kadar korenine v slabo zemljo pridejo, so korenine in drevo že tako močne, da se tudi trde in slabe zemlje nič ne ustrašijo. Ivérja ali tnálovine se dobí posebno pri žagah; izgnojeno je še najbolje.

Imeli smo enkrat pogovor pod lipo; rekel sem jez, da mora pelcar tudi na vrhu strehe rasti. Vpraša nek star mož: „kaj bi pa ti storil, da bi ti na vrhu strehe rastel?“ Nič družega — mu odgovorim — kot to, da postavim gnojin koš na vrh strehe; v koš pa polno dobre prsti nanosim, pa mi mora rasti. Hvala Bogu, da na Kranjskem nam še ni treba po strehah drevja saditi, ker imamo še na sto in tavžente praznih svetov, kateri želijo obsajeni biti, in nam roditi, ako jim le pomagati hočemo. Če imaš res tako slab svet, tedaj tisti koš slabe prsti izkopaj pa preč pelji, in pa koš dobre pripelji, kakor sem povedal, pa mora ti rasti.

Dostavim končno še to, da imam nove sorte repno seme, ki sem ga dobil iz Tirolov. Na ravno tistem prostoru, kot domača repa, je trikrat več pridelam; po 9 funtov ena repa vaga. Kdor je želí, je dobí pri meni.

Andrej Net, kmet na Kokrici.

Gospodarske skušnje.

* Kakošne peške kumarne, dinjine in bučne naj se jemljejo za seme. Sploh znana reč je večidel vrtnarjem, da se 5 do 10 let stare peške kumar (tikev), dinj in buč v rasti bolj ponašajo in čvrsteje zelišče obrodé, kakor enoletne peške. Vzrok te posebne prikazni razlagajo skušeni vrtnarji tako in tako; vsak je družih misel. To pa je gotova resnica, da naj se peške, ki niso še popolnoma tri leta stare, za seme ne jemljó, ker od mladega semena nikdar ni vrlega pridelka pričakovati. Zakaj pa morajo peške tolikošno starost imeti, da so za seme dobre, menda v tem tiči, da peške po eno ali dve leti stare imajo še preveč vlage (mokrote) v sebi, in ravno ta vlaga napravi po obilih skušnjah, da perja obilo izraste, pa zaduši cvetje in sad. Po tem takem se zná pri bučah, kumarah in dinjah ravno to po tem doseči, da se semenske peške dajo sušiti. Iz skušinj se vé, da so se kumare itd. ravno tako obnesle, če se je enoletno seme čez zimo v kakošni topli hiši hranilo in po takem nekoliko osušilo. Iz teh skušinj se je izvedilo, da ni ravno starost pešká, ki jih dela rodovitne, ampak da so dovelj suhe. Ravno taka je menda tudi s prosom, katero mnogi kmetovavci, predno ga sejejo, čez kak razgret pleh ali čez ogenj pretočijo. Kdor hoče tedaj dobre peške za seme kumar, dinj ali buč imeti, pa nima za seme večletnih pešák, naj enoletne vzame, pa jih koj, ko so se za seme odbrale, več dni zaporedoma na solncu presuši, potem naj jih prinese v hišo in dene blizu peči, ali če tega več storiti ne more, naj jih položi na peč, pa ne prevročo, toliko, da se osuše.

* Pepél zoper grozdjino bolezen. Nek francosk vinorejec je pepél skusil pri 5 trtah, na katerih je prejšnje leto grozdje plesnilo. Okoli 4 trt je skopal graben 8 palcev globok, vsul je pepéla va-nj in potem ga s prstjo pokril; eno trto pa je pustil kakor je bila. In lejte! zdravo je bilo drugo leto vse grozdje na unih trtah, na tej peti pa je bilo grozdje zopet plesnjivo.

Journal „Science pour tout.“

* Zoper govejo kugo. Baron Bek priporoča v „Landw. allg. Ztg.“, naj se celi život goveda z oljem riba. Pravi, da so goveda obvarovane bile kuge, kjer so tako ravnali. — To se dá sicer brez velicnih stroškov poskusiti, kjer je goveja živina v nevarnosti, — al mi ne zaupamo temu čuvalu, ker kužnina (Ansteckungsstoff) ne stopa v živino samo po koži, temveč po sopilih (pljučah), katere poti ji pa ne moremo zapreti drugač, kakor da živina ne pride v nobeno dotiko s kužno živino ali s kužnino, ktera se drži drugih stvari.